

Årsplan

2017-2019

Blommenholm barnehage

Bærumsbarnehagen

Innhold

Innledning	3
Bærumsbarnehagen.....	3
Lekens betydning for barns utvikling	4
Arbeid mot mobbing	4
Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag	4
Barnehagens pedagogiske innhold.....	5
Omsorg.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Lek	7
Læring	7
Barnas medvirkning	7
Det psykososiale miljøet	7
Språk	7
Likestilling og likeverd	8
Fagområdene	8
Kulturarena	9
Overgang fra barnehage til skole	10
Samarbeid med barnas hjem	10
Dokumentasjon og vurdering	10
Plan for kompetanseutvikling	11
Tverrfaglig samarbeid	11

Innledning

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling samarbeid og forståelse med barns hjem. Planen gir informasjon om hvordan [barnehagelovens bestemmelser om innhold](#) følges opp, dokumenteres og vurderes.

Blommenholm barnehage er privat og foreldreeiet. Det medfører at foreldrene har god mulighet til å være delaktige i det som foregår i barnehagen, samt at barnehage og hjem har et naturlig samarbeid om barnas oppdragelse. Foreldrene er forpliktet til å ta del i aktiviteter slik som dugnad og praktiske foreldreoppgaver.

Barnehagen har plass til 18 barn i alderen 1 ½ - 6år, fordelt på minimini/mini-, mellom-og maxi-grupper.

Personalet består av styrer, pedagogisk leder, 3 pedagogisk medarbeidere (hvorav den ene går på deltidsstudiet til barnehagelærer. Personalet har lang barnehageerfaring.

Barnehagen startet i 1987. Den har gode arealer inne til opphold og lek. Det er både rom for fri utfoldelse, og lek tilrettelagt og ledet av voksne.

Den har mange gode tradisjoner å ta vare på.

Utelekeplassen gir utfordringer og mulighet til fysisk utfoldelse. Her gjennomføres felles lek, og det er mulig å finne sine hemmelige steder.

Vi legger stor vekt på uteliv og fysisk utfoldelse.

I barnehagen vår vil vi skape et fellesskap. Alle vi som holder til her, hører sammen.

Vi etterstreber at vi skal ;akseptere og tolerere hverandre, være venner, ta hensyn til hver og ta vare på hverandre.

Vi legger vekt på å ha det gøy sammen. Barnehagen skal være et morsomt og hyggelig sted å være, men alvorret har også sin plass.

Ønsket er at barnehagen skal være et godt sted for barna våre til å vokse og gro.

Vårt motto er: «Trygghet og trivsel i godeomgivelser»

Bærumsbarnehagen

[Barnehagemelding 2015-2025](#) skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre.

Tidlig innsats, mestringsperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i Bærumsbarnehagen. Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og lek, språk og god helse er spesielle faglige satsingsområder.

Det utarbeides sentrale [kvalitetsplaner](#) for arbeidet i barnehagene.

I den første tre-årsperioden, 2015 – 2018, skal kvalitetsutvikling i det pedagogiske arbeidet foregå hovedsakelig innenfor områdene:

- Lekens betydning for barns utvikling
- Arbeid mot mobbing
- Real FAG – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

I tillegg vil andre områder, som barn fra språklige minoriteter, foreldresamarbeid, barn med særlige behov, kosthold og fysisk aktivitet ha fokus. [Overgangen mellom barnehage og skole](#) er også et område det skal arbeides med.

Lekens betydning for barns utvikling

Vi vil at alle barn skal ha en venn i barnehagen og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir barn med særskilte utfordringer rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv i lek og samspill med andre barn.

De voksne i barnehagen har en viktig oppgave i å legge til rette for positiv lek, uten å gå inn og overta barnas initiativ til uavhengig lek. Vi er tilstede med åpne øyne og åpent sinn. Slik at vi kan bistå komme med innspill og ideer i den frie leken. Deler av barnehagedagen blir tilrettelagt for mest mulig fri lek.

Siden barnehagen vår er så liten, er det det ganske greit å være oppmerksom på hvordan barna har det i leken. Barna blir oppfordret til se til hverandre og være sammen om at alle skal ha det bra her.

Arbeid mot mobbing

Vi vil at ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen. Det er utarbeidet en handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnehagen.

Vi samtaler daglig om vennskap og om å ta vare på hverandre. Vi har grupper på tvers av alder og kjønn for å fremme vennskap og gjøre barna oppmerksom på at de godt kan ha det greit sammen uten å være bestevenner. Barna oppfordres til å gi beskjed til en voksen hvis noen ikke er greie mot hverandre. Det er ikke å sladre, det er å ta vare på hverandre. De voksne veileder barna hvis vanskelig situasjoner oppstår. Personalet involverer hjemmet i det som foregår i barnehagen. Samtaler gjennomføres ved behov.

Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

Vi vil at alle barn skal oppleve undring og glede knyttet til matematikk og naturfag.

Tallrekka med antall gjenstander henger på veggen. Vi teller høyt. Telle hverandre, hvor mange er her, hvor mange er borte, hvor mange er vi til sammen? Telle antall gjenstander, telle når barna er med å dekke bordet.

Sortere for eksempel fargeblyanter, bestikk, uteleker osv.

Bruk av Byggekolosser, Kapla, Jovo og andre konstruksjonsleker.

Benevne former; ballen er rund, esken er firkantet/kvadratisk/rektangulær.

Måle skritt, fotavtrykk. Barneføtter er mindre enn voksenføtter osv. Måle høyden på hverandre.

Eventyr: Geitekillingen som kunne telle til ti.

Leker: Grønt lys, Alle mine duer, Bjørnejakt, Hinderløype (hvor er i rommet, over, under, gjennom) Tampen brenner.

Skattekart. Kart over nærmiljøet og hvor alle bor i forhold til barnehagen.

Barnehagens pedagogiske innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig og variert, og utformes slik at hvert enkelt barn får opplevelser og erfaringer som støtte for sin utvikling av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Samtidig skal innholdet støtte språklig og sosial kompetanse gjennom felles opplevelser og samvær. Barnehagens oppgaver er beskrevet i [Lov om barnehager](#) og i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Ukeplan/Dagsrytme.

	mandag	tirsdag	onsdag	torsdag	fredag
	«Gruppemandag»	«Sekketirsdag»	«Gruppeonsdag»	«Torsdagtorsdag»	«Kosefredag»
7.45 barnehagen åpner. Medbrakt frokost for de som ønsker det.	Frokost og frilek	Frokost og frilek	Frokost og frilek	Frokost og frilek	Frokost og frilek
9.30 morgensamling					
Lek, aktivitet. Formings- bygge- materiale,spill osv står framme til benyttelse	Grupper på tvers av alder. Baking Forming Spillgruppe Bevegelselek	Matpakke-/ute- Dag. Vi går tur så ofte vi kan	Grupper etter alder/modning. Vi leser,synger, samtaler.	Barna velger mye aktivitet selv. 2 barn og en voksen går i butikken .	Matlaging og kos.
Samlingsstund før lunsj, hver dag.					
Ca.11.30 Måltid. Hygge, bordskikk. Gode spisevaner.	Lunsj	Sekk med mat og drikke	Lunsj	Lunsj	Varm lunsj. Laget av «2 små kokker»
Påkledning. Barna motiveres til selvstendighet		Påkledning for tur/utedag. «Finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær»			
Utelek Barna oppfordres til frilek. De voksne legger til rette for lek, deltar, trøster og hjelper til å løse konflikter	Utelek	Tur eller utelek hele dagen (nesten)	Utelek	Utelek	Utelek
Rydding ute. Inn, avkledning, skift osv.					

Eller vi er ute hvis været tillater det.					
«3-mat»	Frukt	Frukt	Frukt	Frukt	Frukt
Frilek inne/ute	Frilek	Frilek	Frilek	Frilek	Frilek
16.45 stenger Barnehagen. Vi går hjem, takk for i dag!					

Slik ser barnehagedagen ut i store trekk. Vi anser det som viktig å ha en del faste rutiner, som gjør det enkelt for barna å forholde seg til.

Planer for høst-/vår- halvår forberedes på planleggingsdager, skrives i plans form og leveres ut til foreldre. Det kalles aktivitetsplan.

Halvårsplaner, ukeplan for hver enkelt uke og ukesreferat sendes til foreldre på email, skrives ut, henges på foreldretavlen. Alle planer og referater samles i en egen perm som alltid er tilgjengelig for alle.

Barnegruppen fungerer i mange sammenhenger som en stor gruppe. Men minst to ganger i uken deler vi oss i mindre grupper for forskjellige aktiviteter.

Som tema gjennom året, har vi en lang rekke tradisjoner som følges i barnehagen vår. Vi har oppmerksomheten rettet mot det som skjer rundt oss. Benytter årstidene til å utforske naturen.

Vi er opptatt av matlaging, fortrinnsvis med barna i aktivitet. Vi har ordensbarn som har ansvar for (sammen med en voksen, selvfølgelig) for planlegging, innkjøp til og utføring av måltid. Fredager serverer de «2 små kokker» noen godt og næringsrikt til lunsj.

Barna får også være med på praktiske aktiviteter, slik som opprydding, baking, «hagearbeid», vi har egen, liten potetåker, og dyrker poteter, urter og blomster.

Barna er gjerne med når noe skal utbedres og repareres, får forsøke å bruke verktøy.

Vi har ikke en utpreget bruk av digitale verktøy, men benytter oss av feks nettbrett når vi skal undersøke og utforske noe.

Målsettingen vår er at alle, barn, foreldre og personale å tilhøre Blommenholm barnehage.

Vi ønsker for hvert enkelt barn at de skal få utvikle sine iboende evner og personlighet, samt finne sin naturlige plass i et sosialt fellesskap. – Bli et gangs menneske-

Omsorg er en naturlig del av barnehagen vår. Vi er en liten barnehage og har en nær dialog med barnas hjem. Alle barn blir tatt imot om morgenen og fulgt til døren når de går hjem om ettermiddagen. Vi tar barna på fanget og gir dem fysisk kontakt når de har behov for trøst. Vi gi hverandre gjerne en klem.

Barnehagen prioriterer friluftsliv. Vi er ute og leker hver dag. Vi går på tur når anledningen byr seg. Personalet er med på og oppfordrer til fysisk aktivitet i hverdagen. Når mulig, er de eldste barna i gymsalen på skolen. Og alle får være med i friidrettshallen når vi er der.

Vi har egen bålpluss ute i barnehagen, der vi griller, steker mat på bålet og koser oss.

Det serveres næringsrik mat hver dag (bortsett fra en dag når vi har matpakkedag). Måltidene består av brød og pålegg.

Vi legger vekt på å ha et godt måltid. Vi sender til hverandre og hjelper hverandre. Måltidene benyttes til å samtale om kosthold. De er også nyttige i sosial sammenheng.

Lek

Fra vi åpner om morgenen til vi setter i gang med tilrettelagte aktiviteter som forming, turer, gruppeaktiviteter, er det «frilek» inne i barnehagen. Det betyr at barna selv velger sin aktivitet, men at voksne alltid er tilstede for å hjelpe til og veilede i leken.

Også i utetiden og på ettermiddagen er det rom for «frilek».

Det er alltid ulike lekematerialer tilgjengelig. Slik som byggeleker, familieleker, utkleddingstøy/teater, biler, tog, osv. i tillegg til at barna kan velge å pusle, spille spill, tegne ol. Det er ikke alle leker som er tilgjengelig til enhver tid. Feks, perioder med duplo og togbane, byttes med kapla og biler, eller utkleddingstøy byttes med familieleker.

Læring

Barnehagen er arena for læring. Gjennom alle dagens gjøremål (hverdagssituasjoner). I fri lek både inne og ute. I tilrettelagte aktiviteter slik som samlingsstund, i formings-, lese-, sang-, spille-grupper. Det er viktig å tenke seg at barna lærer i alle sammenhenger. De voksne er bevisst på at de er modeller for barna i enhver sammenheng.

Barnas medvirkning

Barna er med på å skape sin egen barnehagehverdag, ved at de til en stor del velger sine egne aktiviteter. De velger hva de vil leke og med hvem, selv om vi voksne passer på at ingen er utestengt.

Barnas tanker og meninger blir tatt på alvor. Forslag fra barna blir alltid vurdert og gjennomført hvis mulig. Dette gjelder felles gjøremål som tur, lek, aktiviteter, men og innkjøp av leker og utstyr.

Ordensbarna, våre «to små kokker» er med på å avgjøre hva slags mat som skal lages på fredager.

Barna velger selv hva de skal ha på seg (så langt mulig). De går ut, kjenner etter og bestemmer selv. De kan bytte hvis de finner å ha valgt feil.

De voksne er til enhver tid tilstede for å støtte og veilede.

Det psykososiale miljøet

Målet er at hvert barn skal føle seg sett og ivaretatt, hver dag i barnehagen vår. Derfor blir barna alltid tatt imot av en voksen når de ankommer barnehagen. Vi samtaler da med barn og foreldre slik at det skapes en fortrolighet.

De voksne er viktige rollemodeller for barna. Det betyr mye at de voksne omgås på en positiv måte.

Språk

Alle barn har nytte av språkstimulering, noen mer enn andre. Vi har valgt å ha fokus på språk, både talespråk og kroppsspråk.

Vi voksne legger vekt på å være gode språkmodeller. Vi snakker tydelig. Benytter hverdagsaktivitetene til å benevne begrep og betegnelser og snakke om det vi holder på med.

Vi viser interesse for det barna formidler og vi vil at barna skal vente på tur, slik at alle slipper til.

Vi leser bøker, hører på eventyr og fortellinger, spiller spill og leker teater. Vi har lesegrupper som er tilrettelagt etter språknivået på barna.

Likestilling og likeverd

I barnehagen vår vil vi skape et fellesskap, alle vi som er her, hører sammen. Vi etterstreber at vi skal: akseptere og tolerere hverandre, være venner, ta hensyn til og ta vare på hverandre. Vi legger vekt på å ha det gøy sammen. Barnehagen skal være et morsomt og hyggelig sted, men alvoret har også sin plass.

Alle i barnehagen skal oppleve å være like verdifulle, uavhengig av kjønn, alder, hudfarge og bakgrunn.

Målet er at barnehagen vår skal være et godt sted for barna våre til å vokse og gro.

Fagområdene

Fagområde	Hva, hvordan?
Kommunikasjon Språk Tekst	Samlingsstund, grupper, hverdagsaktiviteter, sang, spille teater, rollelek og utkledding, hinderløype, lydbilder. Lese bøker, rim og regler, spille spill, eventyr. Snakke tydelig, bekrefte og gjenta det barna sier, benevne feks kroppsdel, klær osv. Vise interesse for hva barna formidler. Lære å vente på tur. Høflighetsbegreper.
Kropp Bevegelse Helse	Tur, gym, dans og bevegelse, hinderløype, ball-leker, friluftsgruppe og skiskole. Kosthold, matlaging, variert pålegg, mye frukt og grønt. Benevne, ta på kroppsdel, feks. ved påkledning. Selvstendighet, prøve selv. God tid rundt påkledning.
Kunst Kultur Kreativitet	Teaterbesøk i Oslo og Sandvika, oppsøkende teater i barnehagen. Kultur i nærmiljøet. Barn leker teater, dans på eget initiativ og tilrettelagt, sang og musikk, fotografering, bruk av bilder, byggeklosser. Forming, tegning, maling osv.
Natur Miljø Teknikk	På tur i skogen og ved sjøen, grillplass ute i barnehagen, friluftsgruppe, hinderløype. Samtaler om naturen og miljøet rundt oss. Sorterer glass/metall, papir og plast. Dyrker poteter, urter og blomster. Lærer å bruke oppvaskmaskin, komfyr v/matlaging. Lek m/sand og vann. Vann fra takrenner, lede vann, lage demning.
Etikk Religion Filosofi	Ta vare på «ting», bøker, leker, redskaper osv Gå på besøk hjem til hverandre, lære hverandre å kjenne, finne ut at vi er forskjellige, lære å akseptere det. Høflighet. Bry seg om, og ta vare på hverandre. Akseptere forskjellige familieforhold og kulturer og ulike oppfatninger i trosspørsmål, tanker om liv og død. Gode voksenmodeller. Bevisstgjøring om andres situasjon. Innsamlingsaksjon til SOSbarnebyer.
Nærmiljø Samfunn Trafikk	Turer til Sandvika, Sjøholmen, Kalvøya, «Jonasbakken», besøk hjemme hos hverandre, bli kjent i området rundt barnehagen. Damstua barnehage (vår nabo). Besøk på skolen, teater, kino, butikker, lekeplassen i Sandvika.

	<p>I forbindelse med ferdsel langs veien, har vi fokus på trafikksikkerhet. Vi samtaler alltid om å gå på siden av veien, at vi ser oss for når vi krysser veien. Vi bruker alltid refleksvester når vi ferdes langs veien. Barna medvirker i avgjørelser. De erfarer at det de sier og gjør, påvirker -så også i samfunnet.</p> <p>Alle barn opplever at de er verdifulle og betyr noe i samspillet i barnehagen.</p>
<p>Antall Form Rom</p>	<p>Telle høyt. Telle hverandre, hvor mange er her, hvor mange er borte, hvor mange er vi til sammen? Telle gjenstander.</p> <p>Tall-/bokstav-rekka henger på veggen. Brukes flittig.</p> <p>Bruk av spill, teller når vi dekker bordet.</p> <p>Sortere fargeblyanter, bestikk, uteleker osv.</p> <p>Byggeklusser, Kapla, Jovo og andre konstruksjonsleker.</p> <p>Benevne former; ballen er rund, esken er firkantet(kvadratisk, rektangulær).</p> <p>Måle skritt, fotavtrykk. Barneføtter er mindre enn voksenføtter osv.</p> <p>Måle høyden på hverandre.</p> <p>Eventyr «Geitekillingen som kunne telle til ti»</p> <p>Leker: Grønt lys, Alle mine duer, Bjørnejakt, hinderløype. Hvor er i rommet, over, under, gjennom osv. Tampen brenner.</p> <p>Skattekart. Kart over hvor alle bor i forhold til barnehagen.</p>

I løpet av barnehagetiden får barna mange og varierte opplevelser. Barnas interesser og behov endrer seg med alder og utvikling. De eldste mestrer andre ting enn de minste og trenger andre utfordringer. Derfor er ikke alle med på alt, men i løpet av barnehagetiden får de være med på det meste.

Barna deles i grupper etter alder og/eller modning i forskjellige aktiviteter feks grupper, aktiviteter, turer.

Barna får større ansvar og frihet ettersom de blir eldre. Bla for å bli bedre rustet til å begynne på skolen.

I forhold til fagområdene er vi oppmerksom på at nivået er slik at det passer for aldersgruppene og de enkelte barn.

Det oppleves som naturlig å legge til rette for at innholdet i barnehagen tilpasses det enkelte barns alder.

Kulturarena

Barnehagen har en rekke tradisjoner som det er viktig å ta vare på. Vi følger årets høytider og markerer disse. Dog på en nøytral måte slik at det er mulig for alle å delta, uavhengig av bakgrunn og overbevisninger.

Vi har tradisjon med å delta på teater, både ved å oppsøke det eller ha teaterarrangement i barnehagen.

Overgang fra barnehage til skole

Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overgang fra barnehage til skole](#).

De eldste barna kalles «maxibarna». Det innebærer at de har større frihet. De får gå ut på lekeplassen før en voksen kommer ut. De får oppgaver for eksempel i form av å hjelpe de mindre barna. Maxigruppe med litt skolerettede oppgaver, øver på blyantgrep og klipping. Øver på å rekke opp hånden, sitte i ro og vente på tur.

Det er egne arrangementer for maxibarna. Vi har friluftsgruppe, turer og er på skiskole.

Vi samarbeider med nabobarnehagen om deler av maxiopplegget.

Maxibarna gjør seg kjent på skolens område ved at vi går gjennom skolegården på tur og at vi innimellom er på gym i skolens gymsal.

På våren har vi besøk fra skolen i barnehagen og vi får komme til skolen.

Samarbeid med barnas hjem

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (jf. [barnehageloven](#) § 1).

Barnehagen vår er privat og foreldreeiet. Det medfører at foreldrene har god mulighet til, og ansvar for å være delaktige i det som foregår i barnehagen, samt at barnehage og hjem har et naturlig samarbeid om barnas oppdragelse.

Planer og ukesreferat sendes til alle foreldre på mail og som oppslag i barnehagen.

Barnehagen avholder tre foreldremøter i løpet av året.

Personlige foreldresamtaler kan avtales etter behov, men minst en gang i året. Vi legger stor vekt på å ha en daglig kommunikasjon med alle foreldrene.

Dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Barnehagens styrer har et særlig ansvar for å iverksette og lede barnehagens arbeid med planlegging, dokumentasjon og vurdering. Pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet i barnegruppen han/hun har ansvar for ([rammeplan](#), kap.

For å dokumentere det vi arbeider med og er opptatt med i barnehagen, har vi dokumentasjonspermen «Barnehagen» Vi tar bilder, disse skrives ut med kommentarer, blir hengt opp i barnehagen og senere satt inn i permen.

All skriftlig informasjon, bla.planer, settes inn i permen.
Ukesreferat sendes til foreldre pr.mail, henges opp og senere inn i permen.
Ved spesielle aktiviteter lager vi dokumenteringsmapper, for eksempel «Friluftsgruppe for maxibarna»
Av etiske hensyn, legger vi ikke bilder og navn på barna ut på nettet.
Vi har valgt å distansere oss fra bruk av sosiale media.
Barnehagen arbeider med generell observasjon av barna i hverdagen. Ved behov settes det i gang mer omfattende observasjon.
Barnehagen bruker «Askeladden» ved behov for kartlegging av språk.
Barna deltar i vurderingsarbeid via samtaler i samlingsstund og mindre grupper.
Personalet på personalmøter og planleggingsdager.
Foreldre på foreldre-møter og –samtaler.
Barn, foreldre og personale diskuterer og reflekterer over ulike temaer i samlingsstund, grupper og diverse møter.

Plan for kompetanseutvikling

Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse ([rammeplan](#), kap. 1.7).

Personalet i barnehagen vår deltar på kurs som er av interesse for vår barnehage. På personalmøter og planleggingsdager tar vi opp aktuelle temaer. Vi har bøker og tidsskrifter som personalet benytter for å oppdatere seg på aktuelt barnehagstoff.

Tverrfaglig samarbeid

Det er viktig med et godt samarbeid med instanser som PPT, barneverntjenesten og helsetjenester for barn og unge slik at barnet mottar et treffsikkert og helhetlig tilbud, og for å få til så gode tiltak som mulig i barnehagen. Alle samarbeidende parter har et selvstendig ansvar for at de ulike tiltakene som barnet mottar er godt koordinert. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning er derfor svært sentralt for de som arbeider i barnehagen ([barnehagemeldingen](#), s. 24). «Tidlig innsatsteam» er et ambulerende team i Bærum, som består av barnehagen, PP-tjenesten, barnevern og helsetjenester, hvor foreldre kan få drøftet sin sak tverrfaglig.

Barnehagen tar kontakt med overnevnte instanser når det er behov for slik kompetanse. Ved mistanke om at tiltak skal iverksette diskuteres det først av pedagogene i barnehagen, dernest involveres foreldre, før det tas kontakt med helsestasjon, ppt eller barnevernstjenesten.
I enkelttilfeller har vi nær kontakt med for eksempel språksenteret og ppt.